

Arkivbestånd och sökmedel i

ATA

ANTI-KVARISK-TOPOGRAFISKA

ARKIVET

hos Riksantikvarieämbetet

Denna presentation är en reviderad version från 2005 av den tryckta upplagan från år 1995 som sammanställdes av Stefan Östergren.

Innehåll

Förord	4
Ämbetsarkivet	5
Topografiskt ordnade handlingar	5
<i>De topografiska dossiererna</i>	5
<i>Ritnings-, fotografi- och handteckningssamlingarna</i>	6
Andra delar av ämbetsarkivet	7
<i>Ämbetsarkivet 1666-1785</i>	8
<i>Ämbetsarkivet 1753/1786-1922/1923</i>	8
<i>Ämbetsarkivet 1923-1975/1976</i>	9
<i>Ämbetsarkivet 1975/76</i>	10
<i>Kulturhistoriska byråns arkiv</i>	12
<i>Medelhavsmuseets arkiv</i>	13
Sökmedel och mikrofilm	14
Arkivförteckningar och arkivregister	14
<i>Redovisningsprinciper</i>	14
<i>Manuella förteckningar och register</i>	15
<i>Datoriseraderegister</i>	16
Diarier och andra ärenderegister	16
Mikrofilm	17
Databaser	17
Andra arkiv i ATA	18
Litteratur	31

Förord

I Antikvarisk-topografiska arkivet (ATA) finns Riksantikvarieämbetets och Statens historiska museers (RAÄ och SHMM) ämbetsarkiv från både den gemensamma myndigheten som existerade fram till delningen 1998 och de separata myndighetsarkiven från perioden från och med 1999. Till detta kommer även en stor mängd andra arkivhandlingar, som under tidernas lopp överlämnats hit.

RAÄ-SHMM bestod enligt 1995 års instruktion av Riksantikvarieämbetet (RAÄ), Statens historiska museum (SHM), Kungl. Myntkabinettet (KMK) och Medelhavsmuseet (MM). I verket ingick även Vitterhetsakademiens bibliotek och en konserveringsinstitution (RIK). Ämbetsarkivet består av de handlingar - skrivelser, teckningar, ritningar, fotografier m.m. som RAÄ och SHMM och dess föregångare upprättat i tjänsten eller som kommit in till myndigheten som tjänsteärenden. Det betyder, att ämbetsarkivet speglar den antikvariska centralorganisationens skilda arbetsuppgifter under mer än 300 år. ATA innehåller också arkiv, samlingar och enstaka handskrifter, som inte är ett resultat av myndighetsutövningen. De har för det mesta förvärvats från enskilda personer, men även några förenings- och gårdsarkiv ingår bland ATA:s enskilda arkiv. Ibland ser man också benämningen Vitterhetsakademiens arkiv på de bestånd som finns i ATA. Det beror på att akademien var styrelse för verket 1786-1975. Delar av arkivet ingår fortfarande i ATA.

Bestånden är alltså skiftande och olika uppbyggda. Det kan därför vara svårt att tränga in i dem utan att känna till hur de är strukturerade. Denna skrift söker ge en hjälp för den som vill använda ATA. Innan man beställer fram handlingar, ska man dock alltid vända sig till arkivets expedition, som ger råd och hjälp åt dem som söker i ATA.

Ämbetsarkivet

Eftersom ämbetsarkivet består av verkets tjänstehandlingar, blir innehållet i arkivet bestämt av arbetsuppgifterna och organisationen, som genomgått många förändringar under tidernas lopp. Redogörelsen för indelningen av ämbetsarkivet har därför försetts med historiker över RAÄ-SHMM och dess föregångare.

Topografiskt ordnade handlingar

Ämbetsarkivets viktigaste och mest använda serier består av skrivelser, ritningar och fotografier, som rör byggnader, fasta fornlämningar eller kulturmiljöer. Handlingarna är indelade efter landskap samt stad eller socken. Därunder söker man på olika slags beteckningar, t.ex. gårdsnamn, bynamn, kvartersnamn, fastighetsbeteckning. Eftersom handlingarna sträcker sig långt tillbaka i tiden och fastighetsbeteckningarna har ändrats många gånger, har det inte varit möjligt att göra underindelningen konsekvent.

De topografiska dossiererna

Skriftligt material återfinns i en serie, som kallas de topografiska dossiererna (serie F I i ämbetsarkivet). De lades upp år 1880 och i dem arkivläggs fortfarande omkring 60 % av RAÄ:s ärenden. Här återfinns alla slags skrivna handlingar rörande arkeologiska fynd och utgrävningar, ombyggnader av kyrkor och byggnadsminnen, konservering av byggnadsdetaljer och föremål m.m. För äldre tider finns även enstaka etnologiska och andra inventeringar. Dossiererna består av många slags ärenden som verket haft befattning med, från rent administrativa eller ekonomiska frågor till undersökningsrapporter och inventeringar.

Dossiererna är indelade efter landskap och stad eller socken. För varje stad/socken fördelas de på följande sätt:

staden/socknen allmänt (handlingar som rör flera fastigheter el. dyl.);

kyrkan (kyrkorna);

byggnadsminnen, BM eller SBM (statliga byggnadsminnen; kallades före 1989 byggnadsminnesmärken, BMM);

kvarter/stadsägor/byar/gårdar (fastighetsbeteckningarna är inte enhetliga);

tidningsurklipp. I några fall (t.ex. Stockholm, Göteborg, Malmö) är underindelningen utbyggd till att omfatta även stadsdelar).

Sådana handlingar som berör flera socknar, såsom vissa inventeringar, är oftast lagda i arkivboxar för landskapet enbart (t.ex. "Västergötland allmänt"). Varje landskap inleds i regel med en samlingsvolym innehållande exerpter samt hänvisningar till andra samlingar, arkiv mm.

som rör landskapet. Man bör alltid kontrollera dessa volymer, om man inte finner vad man söker i stads- eller sockenvolymer. Riksantikvariens och Vitterhetsakademiens beslut och utgående skrivelser före omkring 1923 saknas vanligen i de topografiska dossiererna. Det beror på att man inte använde skrivmaskin och karbonpapper för att göra kopior. De återfinns i stället i protokollen och bland koncepten.

Likaså finns inte berättelser från arkeologiska undersökningar från tiden före 1940-talet i de topografiska dossiererna, om det samtidigt med undersökningen överlämnats föremål (fynd) till Statens historiska museum. De ska då sökas i SHM:s åtkomsthandlingar, den s.k. bilagan till museiinventariet (se förteckningen över ämbetsarkivet 2 och 3). Det gäller också andra handlingar som inlämnats i samband med förvärv av föremål, t.ex. från kyrkor. En föregångare till de topografiska dossiererna är de äldre härads- och sockenbeskrivningar, som inkom till riksantikvarien under 1800-talet. De återfinns i ämbetsarkivet 2 under signa E III och E IV.

Ritnings-, fotografi- och handteckningsamlingarna

Till de topografiskt sorterade handlingarna hör ofta planer, ritningar och fotografier, ibland även handteckningar. De arkivläggs mestadels för sig i ATA:s ritnings-, fotografi- eller handteckningssamlingar. I dessa samlingar finns också material som inte hör till ämbetsarkivet.

Ritningssamlingen innehåller huvudsakligen ritningar och planer över kulturhistoriskt intressanta byggnader (framför allt kyrkor) och från arkeologiska undersökningar. Stora delar av de inkomna ritningarna mikrofilmats, datorregistreras och ordnas efter ritningsnummer. En särskild provenienskod visar till vilket arkiv datorregistrerade ritningar hör.

Fotografisamlingen består av kopior och negativ.

De äldre kopiorna är huvudsakligen ordnade i serier för

fasta fornlämningar ;

runstenar och bildstenar ;

Statens historiska museums föremål (ordnade efter periodindelning, landskap och SHM:s inventarienummer);

kyrkliga byggnader och inventarier (underindelade i grupper efter motiv, t.ex. exteriörer o.s.v.);

profana byggnader ;

kyrkliga och profana föremål (vissa museiföremål i SHM och främmande samlingar);

myntfynd

Inom serierna är indelningen oftast topografisk. Dessa äldre volymer är i stort format.

Fotografier arkiveras sedan 1976 i arkivboxar i A4-format. De bildar - i motsats till de äldre volymerna en serie som är gemensam för alla slags objekt (fasta fornlämningar, kyrkor, andra byggnader, fynd). Man söker först landskap och stad/socken, sedan objekt.

Om det finns negativ till kopiorna, är negativnumret inskrivet vid kopian på planschen. Observera att handlingar, ritningar och fotografier rörande kyrkobyggnader och vissa andra anläggningar (t.ex. krematorier, begravningsplatser) också finns i *kulturhistoriska byråns arkiv*.

Ibland finner man handlingar i samma ärende placerade i olika serier. De skrivna handlingarna ligger för sig, medan tillhörande ritningar och fotografier finns i ritnings- och fotografisamlingarna. Orsaken är att de skilda materialtyperna fordrar olika slags förvaring. I sådana fall bevarar man sammanhanget med hjälp av registreringar, t.ex. diarie-nummer.

ATA innehåller också *handteckningar*. Museernas föremålsteckningar, oftast i svart/vitt, är ordnade efter inventarienummer. Övriga teckningar, ofta laverade, ligger topografiskt ordnade.

Andra delar av ämbetsarkivet

När man söker handlingar i andra serier än de topografiska dossiererna, fotografisamlingen och ritningssamlingen, bör man alltid använda sig av förteckningarna (redovisningsprinciper s. 14). Ämbetsarkivet är indelat i flera huvudarkiv för att arkivbildningen ska bli överskådligare. Det finns en arkivförteckning för varje huvudarkiv.

Delar av ämbetsarkivet förvaras formellt sett ännu inte i ATA. Det viktigaste är fornlämningsinventeringens arkiv, det s.k. fornminnesregistret (inventeringsböcker med beskrivningar av påträffade fornlämningar samt ekonomiska kartblad med påförda fornlämningar). Dessa finns dock tillgängliga via fornminnesregistrets expedition på Informationstorget i Östra stallet. Även Kungl. Myntkabinettets föremålskataloger och fotografier förvaras i Myntkabinettets lokaler vid Slottsbacken.

Ämbetsarkivet 1:

Antikvitetskollegiet och Antikvitetsarkivet 1666-1785

Handlingarna är inte fullständigt bevarade i ATA. Vissa delar finns i Kungl. biblioteket (KB), Riksarkivet (RA) och Uppsala universitetsbibliotek. De s.k. antikvariernas anteckningar från 1600- och 1700-talen liksom prästerskapets antikviteransakningar från 1600-talet förvaras i KB, där de ingår i handskriftsektionens F-samling. Mikrofilmskopia av F-samlingen finns i ATA (prästeransakningar är även tryckta av Vitterhetsakademien). Ämbetsarkivet 1 omfattar omkring fem hyllmeter handlingar.

Antikvitetsarkivet innehöll bl.a. en stor samling medeltida handskrifter (nu i KB eller RA) och en mindre samling museiföremål. De senare utgör grunden för det nuvarande Statens historiska museums och Kungl. Myntkabinettets samlingar. Antikvariernas verksamhet var mest inriktad på skriftliga minnen från forntid och medeltid, men de dokumenterade och inventerade också fasta fornlämningar. Personalen var tidvis tämligen stor: under stora nordiska kriget arbetade omkring 15 personer i Antikvitetsarkivet.

Ämbetsarkivet 2:

Vitterhetsakademien och riksantikvarien

1753/1786 -1922/1923

De äldsta handlingarna, 1753-1785, tillhör drottning Lovisa Ulrikas vitterhetsakademi. Den ombildades 1786 till Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien. Den nya akademien blev bl.a. styrelse för Antikvitetsarkivet. Akademiens sekreterare blev även chef för Antikvitetsarkivet. Han återinförde titeln riksantikvarie, som i sin latinska form använts sporadiskt på 1600-talet. Handlingarna i ämbetsarkivet 2 är gemensamma för akademien och riksantikvarien. Det är indelat i delarkiv för gemensamma handlingar, för Statens historiska museum med Kungl. Myntkabinettet och för arkivet och biblioteket.

1828 fick akademien och riksantikvarien det statliga ansvaret för fornminnesvården i riket. 1867 vidgades befogenheterna något genom en ny fornminnesförordning. Under perioden omvandlades det gamla Antikvitetsarkivet till Statens historiska museum. Tjänstemännen svarade för både museisamlingarna och den yttre fornminnesvården. Deras antal växte med tiden: 1880 bestod verket av tre tjänstemän, 1922 av 20. Utbyggnaden skedde utan att organisationen förändrades principiellt. Däremot koncentrerades mot slutet av 1800-talet inriktningen till arkeologi, numismatik och medeltida kyrklig konst; tidigare under 1800-talet räknades också folklore m.m. som fornminnen. Handlingarna avspeglar intresset: bl.a. finns det vackert illustrerade fornminnesinventeringar, uppteckningar av folkvisor och liknande handlingar från denna period.

**Ämbetsarkivet 3:
Vitterhetsakademien och Riksantikvarieämbetet
1923 - 1975/1976**

1923 började riksantikvarien informellt tillämpa en ny arbetsfördelning mellan tjänstemännen. Föredragande utsågs för särskilda ansvarsområden. Ordningen innebar bl.a. att fornminnes- och byggnadsvården blev skilda från de museala uppgifterna. De föredragande stod snart i spetsen för olika avdelningar inom ämbetet och museet, vilket stadfästes med en instruktion 1938. 1954 tillkom Medelhavsmuseet, som var en sammanslagning av Cypernsamlingarna och Egyptiska museet, och 1967 den kulturhistoriska byrån, som från 1918 hade ingått i Byggnadsstyrelsen. Vitterhetsakademien kvarstod som styrelse under hela perioden, men dess befattning med verksamheten minskade successivt, särskilt efter 1938.

Ämbetsarkivet 3 är ordnat dels i gemensamma handlingar, dels i särskilda delarkiv för de olika avdelningarna. En omfattande förteckning finns. Kulturhistoriska byråns och Medelhavsmuseets arkiv bildar särskilda enheter.

Med en kungl. kungörelse 1920 angående det offentliga byggnadsväsendet utökades riksantikvariens befattning med kyrkor. Han skulle bl.a. granska och godkänna alla ändringar från antikvarisk synpunkt (t.o.m. november 1921 fattade Kungl. Maj:t beslut i sådana frågor). Kungörelsen gjorde det även möjligt att skydda andra märkliga byggnader - i praktiken statliga - genom att de kunde förklaras som byggnadsminnesmärken. Besluten fattades av Kungl. Maj:t, medan riksantikvarien fick det antikvariska överinseendet. 1942 utökades skyddet till byggnader i enskild och kommunal ägo genom en lag om byggnadsminnen. Samtidigt ersattes den gamla fornminnesförordningen från 1867 av en modern fornminneslag. Beslut om byggnadsminnen fattades av länsstyrelsen, men 1960 tillkom en ny byggnadsminneslag, enligt vilken ämbetet fattade sådana beslut. Handlingar rörande byggnadsminnen 1943-1960 ska alltså finnas även i länsstyrelsearkiven.

Riksantikvarieämbetets vidgade befogenheter avspeglas i ämbetsarkivet, där handlingarna i ärenden om kyrkor, byggnader och fornlämningar ökar markant. Ytterligare tillkom nya kategorier ärenden, när verket blev remissinstans vid granskning av planer enligt 1959 års byggnadsstadga. Redan dessförinnan hade 1947 års byggnadslag lett till att planärendena ökat. Det mesta av detta material har arkiverats i de topografiska dossiererna.

En annan ny verksamhet, som avspeglas i arkivet, är den utvidgade inventering av Sveriges fasta fornlämningar, som påbörjades 1938 och fortsatte under hela perioden. Huvuddelen av inventeringsmaterialet förvaras i det s.k. Fornminnesregistret, som inte ingår i ATA.

Under 1950-talet påbörjades särskilda inventeringar av dämningssområden för kraftverksbyggen, vilka fortgick under hela 1960-talet. Arbetet inspirerade till ett stort forskningsprojekt om Norrlands tidiga bebyggelse. Denna inventering omorganiserades tillsammans med ämbetets utgrävningsverksamhet i övriga delar av landet under 1960-talet till en särskild arkeologisk uppdragsverksamhet (UV) under RAÄ, vilken svarade för utgrävningar inför markexploateringar.

Museets verksamhet hade i stort sett samma inriktning som tidigare. Arkeologiska undersökningar kunde utföras av både ämbetet och museet; det senare svarade under lång tid för t.ex. de stora Helgöundersökningarna.

RAÄ-SHM var organiserat i ett antal avdelningar: fornminnesavdelningen, byggnadsminnesavdelningen, museiavdelningen (SHM med KMK) samt gemensamma avdelningar som administrativa och kamerala avdelningen, tekniska avdelningen (konservering m.m.), arkiv och bibliotek m.m. Organisationen byggdes ut under perioden; bl.a. tillkom 1955 en överantikvarie med en särskild landsantikvarieavdelning för den regionala kulturminnesvården och 1968 en vårdsektion för fornvårdsarbeten.

Ämbetsarkivet 4:

Riksantikvarieämbetet och statens historiska museer 1975/1976-

Efter långvariga utredningar omorganiserades verket 1 juli 1975 och bytte samtidigt namn. De sista resterna av Vitterhetsakademiens huvudmannaskap upphörde samtidigt och en av regeringen tillsatt styrelse tillkom. Förvaltningen av så gott som alla akademiens fastigheter övertogs av det nya RAÄ-SHMM och akademiens arkiv och bibliotek deponerades där. En uppdelning av akademiens handlingar gjordes dock så att de handlingar som enbart rörde själva akademiens inre angelägenheter, fastigheter mm överfördes till akademiens lokaler. En fullständig delning kunde inte göras på grund av att akademien under så lång tid utgjort styrelse för den gemensamma myndigheten.

Riksantikvarieämbetet fick en byråorganisation indelad i funktionerna myndighetsutövning, dokumentation och vård av kulturminnen. Kungl. Myntkabinettet blev ett självständigt museum under riksantikvarien liksom tekniska institutionen (konservering, fotoverksamhet) och Vitterhetsakademiens bibliotek. Statens historiska museer fick en ny organisation, som senare förändrades vid åtskilliga tillfällen, medan Medelhavsmuseet kvarstod oförändrat.

Den 1 juli 1987 omorganiserades Riksantikvarieämbetet efter en sakindelning som liknande 1938 års, genom att expertisen på byggnader och fornminnen samlades på var sin avdelning, samtidigt som strävandena att behandla kulturmiljöer som helheter resulterade i en särskild avdelning för dessa frågor. – Tekniska institutionen bytte efter några år namn till Riksantik-

varieämbetets institution för konservering (RIK). Fr.o.m. 1 juli 1995 fick RAÄ delvis åter en ny organisation, som var funktionsinriktad. Till RAÄ fördes biblioteket, tidigare en av de fem institutionerna. Begreppet institution som en organisationsenhet inom myndigheten slopades.

Ämbetsarkivet 4 förtecknas successivt. Arkivet redovisas dels gemensamt för RAÄ-SHMM, t.ex. de topografiska dossiererna, dels under varje byrå/avdelning och institution/museum. En nyhet är att IT-system alltmer tillämpas för registreringar och i andra sammanhang. Beskrivningar av registren finns i anslutning till arkivförteckningen. Med tiden kommer de även att redovisas i denna.

Kulturminnesvården var 1975 reglerad framför allt genom 1920 års kungl. kungörelse ang. det offentliga byggnadsväsendet, 1942 års fornminneslag och 1967 års byggnadsminneslag. 1976 överflyttades beslut rörande borttagande av fast fornlämning till länsstyrelserna liksom byggnadsminnesförklaringar. Enligt tillämpningsföreskrifterna ska kopior av länsstyrelsernas dokumentation rörande fasta fornlämningar och byggnadsminnen sändas in till RAÄ, där de arkiveras i ATA. I 1987 års lag om hushållning med naturresurser m.m. infördes särskilda hänsynsbestämmelser för bl.a. kulturminnesvårdens riksintressen, vilka närmare reglerades i plan- och bygglagen samma år. Ämbetet fick därigenom översikt över hela kulturmiljöer, t.ex. äldre agrara landskap. 1988 sammanfördes kulturminnesvårdens specialförfattningar i en ny lag om kulturminnen.

Den 1 juli 1995 överfördes besluten om kyrkobyggnader och kyrkliga inventarier enligt kulturminneslagen från RAÄ till länsstyrelserna. Dokumentationen ska sändas till RAÄ på samma sätt som den för fornlämningar och byggnadsminnen m.m.

Fr.o.m. den 1 juli 1975 var RAÄ organiserat i en kulturminnesbyrå, som hade att bevaka kulturminnesförfattningarnas tillämpning, en dokumentationsbyrå, som svarade för inventeringar och undersökningar men också för arkivtjänst och registerhållning, en vårdbyrå för praktiska vårdarbeten på byggnader och fornlämningar samt en administrativ byrå. Den 1 juli 1986 omorganiserades ämbetet, så att det kom att indelas i en byggnadsavdelning, en fornminnesavdelning och en kulturmiljöavdelning. Den administrativa byrån kvarstod men kallades fr.o.m. 1990 avdelning.

År 1995 började ett omorganisationsarbete som ledde till att RAÄ organiserades i en kulturmiljöavdelning för författningstillämpningen, en "kunskapsavdelning" för registerhållning och en informationsavdelning. Den administrativa avdelningen upplöstes och ersattes av ett kansli. Den största förändringen kom dock 1998, då Riksantikvarieämbetet skildes från museerna och hädanefter utgör en separat myndighet. Ytterligare organisationsföränd-

ringar har sedan skett efter delningen av den gamla myndigheten, främst under 2003-2004. Idag är RAÄ uppdelat på följande enheter: verkssekretariatet, ledningsstaben, kulturmiljöavdelningen, avdelningen för kunskapsförmedling, antikvarisk-tekniska avdelningen samt avdelningen för arkeologiska undersökningar (UV).

Ämbetets arkeologiska undersökningsverksamhet (UV) har under senare år fått en ökad konkurrens från läns museer och privata företag. I ATA arkiveras UV:s s.k. primärdokumentation till arkeologiska rapporter, medan motsvarande material från andra undersökningar ska återfinnas hos den undersökande institutionen eller företaget även om den även i viss utsträckning också insändes till ATA för arkivering..

Kulturhistoriska byråns arkiv

Arkivet efter denna byrå (K-byrå) är en särskild del av myndighetens ämbetsarkiv. Det omfattar åren 1918-1975. Fram till den 30 juni 1967 tillhörde byrå Byggnadsstyrelsen. Den 1 juli samma år överfördes den till RAÄ, där den upphörde den 1 juli 1975.

Kulturhistoriska byråns uppgift var att granska restaurerings- och ombyggnadsförslag till kyrkor och statliga byggnadsminnesmärken m.m. från arkitektonisk och teknisk synpunkt. Arkivet omfattar bl.a. topografiskt ordnade handlingar om kyrkor och byggnadsminnesmärken. De läns- och objektsvis ordnade *dossiererna*, som är fördelade på serierna kyrkliga byggnader resp. övriga byggnader, innehåller skrivelser, tidningsurklipp och fotografiska kopior av ritningar (A4-format).

I ritningskopiorna finns även ritningar från 1700-talet till 1917, vilka tillhört Överintendentsämbetet (Byggnadsstyrelsens föregångare); ritningsoriginalen finns i Riksarkivet, där de ingår i Överintendentsämbetets arkiv.

Härtill kommer *ritningar*, som insänts till byrå för granskning. Från början kopierades de för hand i Byggnadsstyrelsen (vissa originalritningar från 1920-talet finns också), men sedan övergick man till ljuskopiering. Samtliga ritningar säkerhetsfilmades också på 70 mm mikrofilm. På 1970-talet upphörde byrå med ljuskopieringen, vilket innebär att ritningarna från denna tid finns bevarade enbart som filmkopior (negativ film samt kopiorna i dossiererna).

Kulturhistoriska byråns *fotografisamling* omfattar också Överintendentsämbetets fotografier och andra slags illustrationer från 1800-talets senare del och framåt. Dossiererna rörande kyrkor har lagts in i ämbetsarkivets topografiska dossierserie. Det framgår dock klart vilka handlingar som tillhör kulturhistoriska byrå respektive Riksantikvarieämbetet och statens historiska museer. Motsvarande handlingar över profana byggnader förvaras i en särskild

serie. Utöver dessa handlingar finns också andra serier av intresse. De framgår av arkivförteckningen för byrån.

Medelhavsmuseets arkiv

Består dels av arkiven efter Egyptiska museet och Cypernsamlingarna, som båda var museets föregångare, dels av museets eget arkiv fr.o.m. 1 juli 1954. Arkiven har ordnats under en lång följd av år. Förteckningar finns över Egyptiska museet, Cypernsamlingarna och det nuvarande Medelhavsmuseet. Arkivet finns inte i ATA utan förvaras i museet. Arkivförteckningarna är tillgängliga i ATA. Handlingar rörande museet kan dock ingå i de för den gamla myndigheten gemensamma arkivserierna. Sedan den 1 januari 1999 tillhör Medelhavsmuseet inte längre Statens historiska museer utan ingår i Världskulturmuseet.

Sökmedel och mikrofilm

Arkivförteckningar och arkivregister

Redovisningsprinciper

För de handlingar som inte kan beställas fram efter topografi är det nödvändigt att känna till redovisningsprinciperna i arkivförteckningarna, när det gäller *ämbetsarkivets* delar. Handlingarna ordnas i serier efter regler som gäller för statliga myndigheter. Förteckningarna är uppställda i serieordning. Huvudserierna betecknas med stora bokstäver.

A - Protokoll

Hit förs också föredragningslistor, som redovisar beslut. Vitterhetsakademiens protokoll 1786-1975 innehåller fram till början av 1920-talet alla beslut i t.ex. fornvårds- och museiärenden. Protokoll och föredragningslistor är kronologiskt ordnade.

B - Koncept

Med koncept avses här signerade förlagor till eller kopior av utgående skrivelser, ordnade efter datum. Den särskilda arkiveringen av koncept, som påbörjades 1667, har upphört 1 juli 1995. De bestyrkta kopiorna läggs i stället tillsammans med de inkomna skrivelserna (serie E eller F).

C - Diarier

Diarier (egentligen "dagböcker") är förteckningar över enskilda ärenden eller skrivelser, ordnade efter ett årsvis löpande nummer och ankomstdatum. I diarierna skrivs alla beslut rörande den inkomna handlingen in, t.ex. att en svarsskrivelse gått ut eller att fynd tillförts SHM. – Under signum C återfinner man även olika slags register till diarierna, t.ex. alfabetiska register över adressater eller topografiska objekt.

D - Register och liggare

Hit räknas t.ex. kataloger (inventarier) över museiföremål och register till sådana kataloger. Museiinventarierna är upplagda efter inventarienummer.

E - Inkomna skrivelser

Hit räknas alla serier av inkomna skrivelser, som inte ingår i dossiererna (F) utan lagts för sig, t.ex. efter diarienummer. Även kopior av utgående skrivelser kan finnas här tillsammans med den inkomna skrivelsen. (Fr.o.m. 1 juli 1995 läggs konceptet eller ett bestyrkt arkivexemplar tillsammans med den inkommande skrivelsen.) Kungliga brev 1786-1975 är en viktig E-serie, eftersom den innehåller beslut, som styrt verksamheten. Ordningen varierar mellan olika E-serier (kronologisk, ämnesmässig eller efter adressat).

F - Ämnesordnade handlingar (dossierer)

Med dossier menas en arkiveringsordning, där olika slags handlingar (inkomna brev, utgående skrivelser, arbetspapper etc.) rörande samma ämne lagts tillsammans. Verkets

korrespondens är t.o.m. 1976 till stor del arkiverad i dossierer med undantag för koncepten och vissa E-serier. Serierna har beteckningar som "Kulturminnesvård, byggnader", "Riket allmänt" el.dyl. Fr.o.m. 1977 ligger sådana ärenden, som inte rör topografiska objekt, arkiverade som E-serier under respektive avdelning (byrå) och museum (institution) i diarie- nummerordning, fr.o.m. 1994 efter sakbeteckning (dossiernummer). Diariet och diarieregistren är därför nödvändiga sökmedel.

G - Räkenskaper

J - Ritningar

K - Fotografier

Huvudserierna underindelas med hjälp av romerska eller arabiska siffror, t.ex. A I Vitterhetsakademiens protokoll, A II Förvaltningsutskottets protokoll. Finns ytterligare behov av underindelning lägger man till små bokstäver, t.ex. C I a eller F 4 aa o.s.v. Varje volym får sedan ett löpande nummer, när så är möjligt, t.ex. A I:32.

Manuella förteckningar och register

Alla förteckningar och register är tillgängliga för besökaren i arkivets expedition. Fullständiga *arkivförteckningar* finns upprättade för ämbetsarkivet 1666-1785, 1753/1786-1922/1923 och 1923-1975. Förteckningarna följer normerna för det svenska arkivväsendet (ovan). Delar av ämbetsarkivet 1975/1976- är också dokumenterade i arkivförteckningar, liksom Vitterhetsakademiens handskriftssamling och ett hundratal enskilda arkiv och samlingar. Eftersom oordnade arkiv förtecknas fortlöpande, bör man vända sig till arkivexpeditionen för besked.

Dessutom finns en äldre *handskriftskatalog* över bl.a. ATA:s enskilda arkiv och samlingar. Den är emellertid osystematiskt upplagd och delvis ofullständig. Den behålls som slagordskatalog, sedan bestånden genomgått och förtecknats i sin helhet. Det *ikonografiska registret*, som är mycket omfattande, är ett fullständigt motiv- och föremålsregister över medeltida svensk kyrkokonst. Det är resultatet av en vetenskaplig inventering av ATA:s fotografiska material och andra handlingar, även i läns museer.

Kortregistren över ATA:s ritningar är upplagda efter kategorier, t.ex. fasta fornlämningar, kyrkobyggnader, andra byggnader, och därunder efter landskap, stad eller socken och objekt. Dessa register ersätts successivt av det datoriserade registret över mikrofilmade ritningar, vilket kommer att omfatta samtliga ritningar större än format A4.

Särskilda *kortregister över kulturhistoriska byråns ritningar och fotografier* redovisar även ritningar, som tillhört Överintendentsämbetet och nu förvaras i Riksarkivet. Registren är alfabetiskt upplagda.

Till detta kommer vissa *andra register*, bl.a. ett ofullständigt register över konstnärer, som är representerade i handteckningssamlingen.

Datoriserade register

Registren är under uppbyggnad och alltså inte fullständiga. De viktigaste är följande:

Registret över mikrofilmade ritningar omfattar idag drygt 100.000 ritningar och planer över fasta fornlämningar, kyrkobyggnader, andra skyddade byggnader m.m. Registret finns även utskrivet på mikrokort, som kan läsas i läsapparater. Det uppdateras kontinuerligt.

Ett *register med topografisk ingång till andra arkiv i ATA* innehåller hänvisningar till uppgifter om fasta fornlämningar, byggnader (främst kyrkor), arkeologiska föremål och kyrkliga inventarier i enskilda arkiv och vissa delar av ämbetsarkivet. Registret uppdateras i samband med att arkiven förtecknas.

Brevskrivarregistret upptar namn på brevskrivare som är representerade i enskilda arkiv och vissa äldre volymer i ämbetsarkivet. När ett arkiv förtecknas, uppdateras registret.

Fotoaccessionsregistret innehåller de fotografier, som accessionsförts fr.o.m. 1989 (fotografier 1976-1988 finns registrerade i ett manuellt register).

Ett *register över Vitterhetsakademiens kyrkoärenden* innehåller hänvisningar till akademiens protokoll, koncept och kungl. brev (regeringsbeslut) i ämbetsarkivet 1786-1922 rörande kyrkobyggnader och kyrkoinventarier.

Diarier och andra ärenderegister

Diariet: Diarieförda ärenden söks på den första handlingens (inkommande eller utgående skrivelser) registreringsdatum och diarienummer. Möjlighet finns också att via diarieregistren söka på fler sätt om man exempelvis inte känner till registreringsdatum.

Diarieregistret är alfabetiskt upplagt efter avsändare eller efter stad/socken. Före 1977 är registreringen tämligen osystematisk och registret därför svårt att använda. *Koncepten* till verkets utgående skrivelser är ordnade efter datum. *Koncepten* innehåller bl.a. signering av beslutande tjänstemän m.fl. enligt förvaltningslagens krav. Fr.o.m. 1 juli 1995 har dock den särskilda serien datumordnade koncept upphört. De signerade arkivexemplaren läggs nu tillsammans med andra handlingar i ärendet. År 1994 datoriserades verkets diarium och diarieregistret.

gister. SHMM har ett datoriserat diarium sedan 1998. Medelhavsmuseet har eget diarium t.o.m. 1994. Detsamma gäller Kungl. Myntkabinettet för åren 1977-1993. De datoriserade diarierna ger betydligt fler sökmöjligheter än de gamla diarieregistren.

Protokollsregister: Till Vitterhetsakademiens och dess förvaltningsutskotts protokoll t.o.m. 1975 finns årsvis register fr.o.m. 1836 (förvaltningsutskottet tillkom 1891) i protokollsvolymer.

Kulturhistoriska byråns ärenderegister upptar byggnad för byggnad i alfabetisk ordning och efter byråns nummerbeteckning, skrivelser, ritningar och expeditionella åtgärder för tiden 1918 - 1975, ibland även före 1918. Ett liknande register finns för *byggnadsminnesavdelningens ärenden* från perioden omkring 1925-1976.

Mikrofilm

Över delar av ATA:s arkivbestånd finns mikrofilm, som alltid bör användas i första hand. F.n. är drygt 100.000 *ritningar* mikrofilmade på bildkort (säkerhetsfilm finns även). Dessutom har *Statens historiska museums inventarium* (till 1 juli 1975 gemensamt med KMK:s) och ett antal äldre antikvariska berättelser ur ämbetsarkivet (t.ex. *Eric Ihrfors kyrkoinventeringar*) samt liknande handlingar ur enskilda arkiv (t.ex. *Brunius* och *Segerstedt*) överförts till mikrokort. Av främmande samlingar finns bl.a. fullständiga filmkopior över *Antikvitetskollegiets och Antikvitetsarkivets bestånd* i Kungl. Biblioteket och *Nils Månsson Mandelgrens samling* i folkminnesarkivet i Lund. Läs- och kopieringsutrustning är tillgänglig för besökare.

Databaser

Kulturmiljöbild (KMB) är en databas med ett rikt och omfattande material. Fotografierna är tagna under en period som sträcker sig från 1800-talets slut fram till nutid. Motiven omfattar såväl kyrkor och byggnader som fornlämningar, industrier, arkeologi och flygbilder. Bilderna kommer dels ATA dels från Riksantikvarieämbetets egen fotoverksamhet. Databasen fylls också fortlöpande på med fler bilder i takt med att nya fotouppdrag blir aktuella och att fler arkivbilder digitaliseras. De bilder som kommer från ATA utgörs främst av kyrkobilder men även bildmaterial från några äldre enskilda arkiv har digitaliserats. Materialet består främst av fotografier men även vykort, teckningar och tryck förekommer. Det har ett stort kulturhistoriskt värde och används flitigt i forskning och yrkesverksamhet. Digitalisering pågår och

hittills är bilder från alla landskap skannade i bokstavsordning fram till och med landskapet Västergötland. Idag finns databasen tillgänglig i sin helhet på Informationstorget. Via Internet kommer man åt de bilder som visar kyrkornas exteriörer och kalkmålningar. Efter önskemål från Svenska kyrkan är inte interiör- och föremålsbilder direkt tillgängliga på Internet för allmänheten. Handläggare inom kulturarvssektorn kan få behörighet till samtliga bilder efter ansökan hos ATA.

Andra arkiv i ATA

I ATA finns arkiv, samlingar och enstaka handskrifter från enskilda personer, liksom från några gårdar och föreningar. Vitterhetsakademien började redan 1786 bygga upp en handskriftssamling, som ökat sedan dess. Samlingen deponerades i RAÄ-SHMM 1975.

Delar av det äldre materialet är fortfarande ämnesmässigt uppställda och redovisade i ATA:s s.k. handskriftskatalog, närmast efter bibliotekens indelning (topografi, genealogi, numismatik, runologi etc.). Undan för undan sammanförs och omförtecknas handlingar, som blivit splittrade på sådana ämnen, så att sammanhang och ursprung framgår.

Det finns några *handskriftssamlingar*, som består av solitära handskrifter, vilka inte har något sammanhang med andra arkivalier. Den största av dem är Vitterhetsakademiens handskriftssamling, som nyligen förtecknats. Det finns även en mindre samling medeltida handskrifter.

Mellan 250 och 300 *enskilda arkiv* och *samlingar* finns i ATA. De kommer från föreningar och andra institutioner med anknytning till kulturminnesvården eller museiväsendet, men den största delen består av personarkiv. De flesta privatarkiven, vare sig de är förtecknade eller inte, finns införda i Riksarkivets nationella arkivdatabas.

Personarkiv

(Denna sammanställning är under bearbetning, fler arkivbildare finns)

Adlerbeth, Gudmund Jöran (1751-1818), friherre, riksantikvarie, statsråd:

se *Götiska förbundet*.

Adlerbeth, Jacob (1785-1844), friherre, expeditionsskreterare:

se *Götiska förbundet*.

Adlerfelt, Per (1680-1743), friherre, generalmajor, rikskansliråd:

”Collectio Adlerfeltiana”, samling av politiska avskrifter. 1 vol.

Ahlqvist, Abraham (1794-1844), kyrkoherde:

se *Löfgren, Nils Isak*.

Almqvist, Bror (1864-1940), arkitekt, grafiker:

Akvareller och teckningar av arkitektur.¹

Ambrosiani, Sune (1874-1950), intendent:

Korrespondens, anteckningar i kulturminnesvård, arkeologi, etnologi m.m. 39 vol.

Andersson, Aron (1919-1984), förste intendent, professor:

Manuskript, korrespondens m.m. 14 vol.

Arne, Ture (1879-1965), professor:

Korrespondens, dagböcker, arkeologiska anteckningar och manuskript (bl.a. rörande Ryssland och expeditionen till Shah Tepé), fotografier av *Guillaume Berggrén* (Per Vilhelm Berggren) från Turkiet m.m. 98 vol.

Arwidsson, Greta (1906-1998), professor:

Korrespondens, arkeologiska anteckningar och excerpter m.m.¹

Ascheberg, Christian Ludvig (1662-1720), greve, generallöjtnant, och *Ascheberg, Margareta*

[g. *Barnekow*]:

se *Brahearkivet*.

Asklund, Bror (1896-1969), professor, statsgeolog:

Studier och anteckningar rörande vårdkasar, Rök- och Möjebrostenarna m.m.¹

Bagge, Axel (1894-1953), förste intendent:

Handlingar rörande stenåldersboplatser, korrespondens m.m. Även handlingar efter greve *C.D. Reventlow* och fil. dr *Knut Kjellmark*. 27 vol.

¹ Handlingarna redovisas t.v. i ATA:s handskriftskatalog.

- Bagge, Jonas* (1800-1869), professor, föreståndare för Rikets ständers banks sedeltryckeri: Korrespondens, dagbok, handlingar rörande sedeltryckeriet och Bagges privata värdepapperstryckeri, sedelskisser m.m. Även handlingar efter Bagges söner, kungl. sekreteraren och föreståndaren för riksbankens sedeltryckeri *Pehr Olof Bagge* (1832-1872) och föreståndaren för riksbankens sedeltryckeri *Jacob Bagge* (1848-1892). 20 vol.
- Bellander, Olof Rudolf* (1794-1873), kontraktsprost:
Antikvariska och topografiska anteckningar, ortnamnssamlingar, excerpter.²
- Berch, Carl Reinhold* (1706-1777), arkivsekreterare ("riksantikvarie"):
Numismatiska, medaljhistoriska, genealogiska och biografiska anteckningar och samlingar.²
- Berggrén, Guillaume [Berggren, Per Vilhelm]* (1835-1920), fotograf:
se *Arne, Ture*.
- Berlin, Johan August* (1851-1912), läkare, botanist:
Anteckningar om svenska medeltidsmynt.²
- Berlin, Karl Anton* (1871-1924), lektor, arkitekt:
Handlingar rörande äldre byggnader. 18 vol.
- Björnståhl-Rudbeck-papper:*¹
Handlingar efter orientalisten professor *Jacob Jonas Björnståhl* (1731-1779) och friherre *Carl Fredrik Rudbeck*: Anteckningar, avskrifter, korrespondens m.m. Häri ingår även arkivfragment efter superintendenten *Johan Esberg*, lagmannen *Anders Grönwall* och familjen *Wallenstierna*. 2 vol.
- Blomqvist, Ragnar* (1901-1983), stadsantikvarie:
Anteckningar, fotografier m.m. rörande främst kyrkor i Småland. 15 vol.
- Boije af Gennäs, Sten* (1852-1936), fil.lic., rektor:
Antikvariska anteckningar, främst rörande runinskrifter, viss korrespondens. 2 vol.
- Bonde, Beata* (1659-1739), g.m. friherre *Jacob Spens*:
se *Stafsäterarkivet*.
- Brahe-arkivet*:
Godshandlingar, processhandlingar, räkenskaper m.m. 1643-1739 rörande riksdrotsen greve *Per Brahe* (1602-1680), riksamiralen greve *Nils Brahe* (1633-1699), generalmajoren greve *Abraham Brahe* (1669-1728), *Hugo Hamilton*, ätterna *Torstensson*, *Wittenberg*, *Hamilton* samt *Malcolm Hamilton*, *Gustaf Hammarberg*, *Christian Ludvig Ascheberg* och *Margareta Ascheberg*. 8 vol. *Handlingarna redovisas t.v. i ATA:s handskriftskatalog*.
- Branting, Agnes* (1862-1930), textilkonstnärinna och konservator:
Korrespondens, skisser m.m. 1 vol.
- Brate, Erik* (1857-1924), lektor: Korrespondens, handlingar rörande runinskrifter.
- Brunius, Carl Georg* (1792-1869), professor, arkitekt:

- Korrespondens, ritningar, beskrivningar rörande byggnadsföretag, arkeologiska beskrivningar av hållristningar m.m. 74 vol.
- Bruzelius, Nils Gustaf* (1826-1895), rektor, fornforskare:
Korrespondens, arkeologiska anteckningar m.m.²
- Burensköld, Fale*:
se *Lohe-Burensköld*.
- Burman, Fale Abrahamsson* (1758-1809), rektor:
se *Ekdahl, Nils Johan*.
- Camitz' samling*:
Brev 1677-1683 från riksrådet och ambassadören greve *Bengt Gabrielsson Oxenstierna* (1623-1702) till ambassadören *Johan Larsson Olivecrantz* rörande fredskongressen i Nijmegen. 1 vol.
- Cedercreutz, Herman* (1684-1754), riksråd, president, ambassadör:
Samling rapporter till K. M:t från Ryssland 1722-1725, 1727. 1 vol.²
- af Chapman, Fredric Henric* (1721-1808), viceamiral, skeppsbyggmästare:
Arkivfragment bestående av brev m.m. från fältmarkskalken greve *Augustin Ehrensvärd* (1710-1772).¹
- Christiernin, Johan* (1745-1811), kamrerare (identifikationen trolig):
Numismatiska förteckningar och beskrivningar. 4 vol.
- Ciampi, Sebastiano* (1769-1847), abbé, italiensk professor:
Brev från orientalisten *David Åkerblad* (1763-1819), avskrifter av historiska handlingar efter 1500- och 1600-talen. 1 vol.
- Curman, Carl* (1833-1913), professor:
Fotografier från Västkusten, Stockholm, Dalarna m.m. 11 vol.
- Curman, Sigurd* (1879-1966), riksantikvarie:²
Korrespondens, handlingar efter Curmans verksamhetsområden. 394 vol.
- Dahr, Elias* (1896-1985), fiskeriintendent, byråchef, osteolog:
Arbetspapper från osteologiska undersökningar på Gotland. 1 vol.
- Dahlbäck, Sigurd* (1866-1932), advokat, författare:
Korrespondens, anteckningar från arkeologiska undersökningar i Norrland m.m. 2 vol.
- Dybeck, Richard* (1811-1877), hovrättsnotarie, fornforskare:
Korrespondens, arkeologiska anteckningar, folkloristiska uppteckningar (bl.a. ballader och tonsättningar) m.m. 14 vol.

¹Presentation av S. ÖSTERGREN i *Arkiv, samhälle och forskning* nr 1/1998.

²Presentation av K. MALMSTRÖM i *RA-nytt* nr 1/1989 (De enskilda arkiven 44), utg. av Riksarkivet

Eckhoff, Per Emil (1846-1923), antikvarie:

Korrespondens, räkenskaper rörande Vega-utställningen 1880, släkthandlingar, antikvariska anteckningar och excerpter m.m. Även handlingar härrörande från revisor *Per Wilhelm Eckhoff* (1809-1896) och *Wilhelmina Eckhoff*. 61 vol.

Edlund, Nils David (1867-1930), överstelöjtnant, fornforskare:

Beskrivningar, uppmätningar, anteckningar rörande fornlämningar, särskilt fornborgar och stensträngar, i Östergötland. 6 vol.

Ehrén, Svenolov (f. 1927), konstnär:

Originalillustrationer till KLINDT-JENSEN, *Vikingarnas värld* (1967). 260 blad.

Eisen, Gustavus A. [Aug. Gustav] (1847-1940), zoolog, fornforskare:

Anteckningar, manuskript, avbildningar av pärlor och glasföremål. 40 vol.

Ekdahl, Nils Johan (1799-1870), kyrkoherde, fornforskare:¹

Inventeringsberättelser och anteckningar från Gotland och Norrland, insamlade arkivalier och avskrifter, bl.a. efter lektor *Fale Burman* och auditör *Erik Tryggdahl*. 21 vol.

Ekman, Otto Christian (1791-1866), provinsialläkare, fornforskare:

Arkivfragment bestående av några brev till Ekman, bl.a. från *C.J. Thomsen*, och manuskript. 1 vol.

Elmstedt, Carl, informator:

Arkivfragment bestående av sju brev från *Gustaf*, prins av Vasa (1799-1877).²

Ennes, Barthold Anders (1764-1841), major, fornforskare:

Arkivfragment bestående av några runstensavbildningar från Småland samt ortskartor från fälttåg i Finland och Skåne 1763-1801. 1 vol.

Erici, Einar (1885-1965), läkare, orgelforskare:

Korrespondens, handlingar rörande kyrkoorglar. 18 vol.

Esberg, Johan (1665-1734), superintendent:

Arkivfragment, se *Björnståhl-Rudbeck-papper*.

Eurén, Axel (1803-1879), hovpredikant, lektor:

Arkivfragment bestående av brev från *Bror Emil* och *Emil Hildebrand*.¹

Faith-Ell, Harald (1888-1971), tecknare, fotograf:

Teckningar m.m. 1 vol.

Falkenberg, Fredrik (1865-1924), arkitekt:

Korrespondens, skisser och ritningar rörande kyrkobyggnader. 73 vol. samt 863 ritningar.

Fant, Erik (1889-1971), arkitekt:

Ritningar, beskrivningar, korrespondens rörande byggnadsrestaureringar m.m., huvudsakligen kyrkor. *Provisorisk förteckning*.

Flodström, Isidor (1856-1939), kommerseråd:

¹Presentation och förteckning (ej handlingarna rör. Gotland) av G. HALLSTRÖM i *Arkiv för norrländsk hembygdsforskning* 1928-29. De medeltida breven deponerade i Riksarkivet.

²*Handlingarna* redovisas t.v. i ATA:s handskriftskatalog.

- Anteckningar m.m. rörande asaläran.¹
- Frödin, Otto* (1881-1953), förste antikvarie:
Anteckningar, excerpter m.m. rörande Alvastra, Tanum, Lidingö, Asine (Turkiet) m.m.¹
- Gahn, Märta* (1891-1973), textilkonstnärinna:
Beskrivningar och skisser till kyrkliga textilier. 29 vol.
- Gråberg af Hemsö, Jacob* (1776-1847), påvlig greve, skriftställare, konsul, kammarherre, överbibliotekarie:
Manuskript till historiska, språkhistoriska m.m. uppsatser och skrifter.¹
- Grönwall, Anders* (1671-1758), professor, lagman:
Arkivfragment, se *Björnståhl-Rudbeck-papper*.
- Gustawsson, Karl Alfred* (1897-1997), överantikvarie:
Korrespondens, tjänstehandlingar, excerpter m.m. 10 vol.
- Götiska förbundet och Jacob Adlerbeth*:²
Förbundshandlingar, manuskript och anteckningar i antikvariska och filologiska ämnen, dikter och tonsättningar, Adlerbeths korrespondens m.m., förbundets handskriftssamling med bl.a. två karolinska dagböcker. Även handlingar efter *Gudmund Jöran Adlerbeth* och *Per Wilhelm Tholander*. 29 vol.
- Hammarlund, Gunnar* (1910-1974), ingenjör:
Beskrivningar, korrespondens, ritningar, hållfasthetsdiagram från byggnadsarbeten i främst kyrkor. 44 vol., 23 ritningsmappar.
- Hamner, Johan Wilhelm* (1870-1950), apotekare:
Arbetshandlingar rörande gotländska gravstenar.³
- Hedell, Ludvig* (1844-1923), osteolog:
Arbetsmaterial m.m. *Provisorisk förteckning*.
- Hedvig Elisabet Charlotta* (1759-1818), Sveriges drottning:
Arkivfragment, se *Lindencreutz' samling*.
- Hennerberg, Carl* (1871-1932), bibliotekarie, organist:
se *Wester, Bertil*.
- Hildebrand, Bror Emil* (1806-1884), riksantikvarie:
Korrespondens, koncept, anteckningar m.m.²
- Hildebrand, Hans* (1842-1913), riksantikvarie:
Korrespondens, koncept, anteckningar m.m.²
- Hildebrandska släktpapper*:

¹ Arkivet ej ordnat och förtecknat.

² Tryckt *Förteckning över Götiska förbundets och Jacob Adlerbeths arkiv* (ATA, Riksantikvarieämbetet och statens historiska museer, 1984) med inledning av S. ÖSTERGREN.

³ *Handlingarna* redovisas t.v. i ATA:s handskriftskatalog.

- Brev från *B. E. Hildebrand* till *Ebba Gustafva Hildebrand*, f. af Wirsén (1813-1899); från *Hilde-brand Hildebrandsson* (1744-1811), *Lovisa Hildebrand*, f. Mörck (1769-1859), *Isaac Hildebrand* (1793-1858) till *Hildebrand Hildebrandsson* (1791-1858); från *Lovisa Hildebrand* till *B.E. Hilde-brand*; från *B.E. Hildebrand* till *Lovisa Hildebrand*; från *Hans Hildebrand* till *Elin Hildebrand*, f. Martin (1845-1922). 3 vol.
- Hilfeling, Carl Gustaf Gottfrid* (1740-1823), konduktör, dansk antikvitetsritare, fornforskare: Arkivfragment bestående av resedagböcker, lösa handlingar (bl.a. rörande Kiviksgraven). 1 vol.
- Hjorth, Ragnar* (1887-1971), byggnadsråd:
Korrespondens, anteckningar, ritningsskisser.¹
- Hoke, Anna Maria* (1911-1986), textilkonstnärinna:
Korrespondens, skisser m.m.²
- Hyltén-Cavallius, Gunnar Olof* (1818-1889), chargé d'affaires, generalkonsul, etnolog:
se *Sohlman, August*.
- af Håkansson, Anders* (1749-1813), friherre, landshövding, president:
Arkivfragment bestående av brev från *Gustaf III* 1790-1792, se *Lindencreutz' samling*.
- Håkansson, Gunnar* (1886-1944), direktör, hembygdsforskare:
Anteckningar och excerpter rörande personhistoria, kyrkobyggnaders historia m.m. 23 vol.
- Hökerberg, Otar* (1882-1960), arkitekt:
Fotografier, ritningar rörande främst kyrkobyggnader. 2 vol.,² ritningsmappar.
- Janse, Olov* (1892-1985), professor:
Manuskript, anteckningar rörande romersk järnålder, östasiatiska kulturer m.m. 2 vol.
- Janse, Otto* (1867-1957), antikvarie:
Korrespondens, familjehandlingar, arkeologiska och antikvariska anteckningar m.m. Även handlingar efter *Carin Janse*, f. Lundborg, och *Märta Janse*, f. Leijonhufvud, tidigare gift Eckhoff. 19 vol.
- Jungner, Hugo* (1881-1940), lektor:
Anteckningar m.m. rörande Västergötlands runstenar.¹³³
- Karlinder, Karl Alexis* (1863-1945), läroverksadjunkt:
Anteckningar, excerpter m.m., bl.a. från utgrävningar i Altuna socken, Uppland. 7 vol.
- Kinberg, Hjalmar* (1820-1908), professor, zoolog:
Anteckningar, excerpter rörande "arkäologisk zoologi". 4 vol.
- Kjellmark, Knut* (1866-1944), folkskoleinspektör, fornforskare:
Korrespondens, anteckningar rörande fornminnen m.m. 5 vol. Se även *Bagge, Axel*.
- Källström, Olle* (1900-1983), landsantikvarie:

¹Provisorisk förteckning, se även ATAs handskriftskatalog.

²Arkivet under ordnande.

³Handlingarna redovisas t.v. i ATAs handskriftskatalog.

- Arbetshandlingar rörande renässanssilver. 9 vol.
- Larsen, Hjalmar* (1896-1961), fil.lic., intendent:
Anteckningar m.m. rörande stenåldersfornlämningar på Dal, svenska hällkistor m.m.¹
- Lidén, Johan Wilhelm* (1797-1862), läkare fornforskare:
Korrespondens, anteckningar om Ölandsskrock, några förvärvade handskrifter m.m. 1 vol.¹
- Liljegren, Johan Gustaf* (1791-1837), professor, riksantikvarie, kansliråd, riksarkivarie:
Korrespondens, antikvariska och historiska anteckningar m.m.¹
- Lilljekvist, Fredrik* (1863-1932), byggnadsråd:
Handlingar rörande Strängnäs domkyrka och Stockholmsutställningen 1897. 2 vol.
- Lindberg, Adolf* (1839-1916), professor, medaljkonstnär:²
Korrespondens, skisser, myntförslag m.m. 7 vol.
- Lindberg, Erik* (1873-1966), medaljkonstnär:
Korrespondens, skisser, medaljförslag m.m. 26 vol.
- Lindblom, Andreas* (1889-1977), professor:
Korrespondens, dagböcker, konsthistoriska anteckningar m.m. 121 vol.
- Lindgren, August (Agi)* (1858-1927), arkitekt:
Ritningar och beskrivningar till byggnadsföretag, huvudsakligen kyrkor. 1 vol., 21 ritningsmappar.
- Lindencreutz' samling*:
Bl.a. brev från *Gustaf III* till friherre *Anders af Håkansson*; *Hedvig Elisabet Charlottas* dagbok 1818. 1 vol.
- Lindgren, Torgny* (1905-1984), bankokommissarie:
Excerpter och tidningsurklipp rörande mynt- och sedelhistoria. 6 vol.
- Lindström, Gustaf [Gösta]* (1905-1989), konstnär, konservator:
Arbetsbeskrivningar, korrespondens m.m. rörande byggnadsrestaureringar. 4 vol.
- von Linné, Carl* (1707-1778), professor, botanist:
Arkivfragment bestående av diplom m.m. *Deponerade i Linnémuseet i Uppsala*.
- Ljung, Sven* (1906-1968), fil. dr, historiker:
Korrespondens 1948-1968.¹³
- von Lohe-Burensköld, Fale Henrik* (1739-1779), kammarherre:
Arkivfragment bestående av brev från rikshistoriografen m.m. *Anders Schönberg d.y.* (1737-1811).¹⁷
- Lovén, Gustaf* (1856-1935), handelsman:

¹Arkivet ej ordnat och förtecknat.

²Presentation av B. STRAUBINGER i *Svensk numismatisk tidskrift* nr 7/1987.

³Handlingarna redovisas t.v. i ATA:s handskriftskatalog.

- Anteckningar m.m. rörande några socknar i Uppland. 1 vol.
- Lundberg, August Waldemar* (1836-1907), ingenjör, arkitekt, direktör, fornvän:
Korrespondens, skisser och beskrivningar rörande kyrkor m.m. 3 vol.
- Lundberg, Einar* (1889-1978), byrådirektör:
Beskrivningar och ritningar rörande nybyggnader och restaureringar av byggnader. 4 vol.,
30 ritningsmappar.
- Lundin, Carl Leopold* (1874-1960), dekorationsmålare, konservator:
Arkivfragment bestående av teckningar och negativ. 2 vol.
- Läffler, Fritz (Fredrik)* (1847-1921), professor:
Korrespondens, handlingar rörande runinskrifter m.m.¹
- Löfgren, Nils Isak* (1797-1881), kontraktsprost:
Korrespondens, beskrivningar med ritningar och teckningar över kyrkor i Småland och på
Öland m.m. Även handlingar efter kyrkoherde *Abraham Ahlqvist*. 10 vol.
- Löfström, Karl* (1881-1963), revisor, person- och ordenshistoriker:
Korrespondens, manuskript, excerpter. 2 vol.
- Lötstam, Gunnar* (1927-1990), ekonom:
Arbetsmaterial rörande karolinsk bildkonst m.m. 9 vol.
- Malmström, August* (1829-1901), målare:
se *Sohlman, August*.
- Montelius, Oscar* (1843-1921), riksantikvarie:
Korrespondens, manuskript, arkeologiska anteckningar, fotografier m.m. Även hans hustru
Agda Montelius', f. Reuterskiölds, (1850-1920) handlingar. 348 vol.
- Münster, Friedrich* (1761-1830), dansk biskop, fornforskare:
Arkivfragment bestående av brev från överstekammarjunkaren greve *Edvard Fredrik von
Saltza* (1775-1859).²
- Nerman, Birger* (1888-1971), professor, museidirektör:
Laveringar till *Die Vendelzeit Gotlands* (1969), handlingar efter utgrävningar i Lettland. 6
vol., 8 ritnings- och handteckningsmappar.
- Nordin, Fredrik* (1852-1920), dövtumskoleinspektör, fornforskare:
Antikvariska anteckningar från Gotland och Västergötland. 1 vol.
- Noreen, Årland* (1888-1970), arkitekt:
Restaureringsförslag, anteckningar rörande Venngarns slott. 2 vol.
- Norling, Gustaf Christian* (1807-1870), kamrerare:
Excerpter och anteckningar rörande K. M:ts orden.¹
- Odelqvist-Kruse, Anna-Lisa* (f. 1925), textilkonstnärinna:
Textilskisser m.m. 8 vol.

¹Arkivet ej ordnat och förtecknat.

²Handlingarna redovisas t.v. i ATA:s handskriftskatalog.

- Odenkrants, Reinhold* (1903-1961), landsantikvarie:
Arbetshandlingar rörande fornlämningar och gårdar i Västergötland m.m. 11 vol.
- Oldeberg, Andreas* (1892-1980), förste antikvarie:
Korrespondens, arbetshandlingar rörande forntida och medeltida metallteknik. 8 vol., 9 handteckningsmappar.
- Olivecrantz, Johan Larsson* (1633-1707) kansliråd, ambassadör:
se *Camitz' samling*.
- Olsson, Martin* (1886-1981), professor, riksantikvarie:
Korrespondens, excerpter, manuskript, restaureringshandlingar m.m. 77 vol.
- Oscar II* (1829-1907), Sveriges konung:
Arbetspapper till ett krigshistoriskt arbete m.m. 1 vol.
- Reuterskiöld, Agda* (1850-1920), g.m. Oscar Montelius, verksam inom kvinnorörelsen:
se *Montelius, Oscar*.
- Reventlow, Christian Detlev* (1842-1908), dansk greve, possessionat:
se *Bagge, Axel*.
- Roland, Anders* (1879-1926), arkitekt:
Anteckningar, ritningar m.m. rörande bl.a. byggnadsarkeologiska undersökningar.¹
- Roosval, Johnny* (1879-1965), professor:
Korrespondens, dagböcker, konsthistoriska anteckningar m.m. 146 vol.
- Rosenberg, Carl Gustaf* (1883-1957), fotograf:
Fotografier från svenska landskap och städer, ofta tagna för Svenska turistföreningen. 4 vol.¹
- Rudbeck, Carl Fredrik* (1755-1814), friherre, major:
se *Björnståhl-Rudbeck-papper*.
- Rydh, Hanna* (1891-1964), arkeolog, riksdagsledamot, och *Schnittger, Bror*:
Korrespondens, arkeologiska och numismatiska anteckningar m.m. 17 vol.
- Rääf i Småland, Leonard Fredrik* (1786-1872), kammarjunkare, fornforskare:
Korrespondens, diplomatarieavskrifter, folkloristiska uppteckningar. 19 vol.
- Salin, Bernhard* (1861-1931) riksantikvarie:
Manuskript, arbetshandlingar. 14 vol., 1 ritningsmapp.
- Salvén, Erik* (1889-1980), landsantikvarie:
Arkivfragment bestående av korrespondens m.m. 1 vol.
- af Schmidt, Karl August* (1840-1902), amanuens:
Topografiska, arkeologiska, genealogiska och biografiska anteckningar och avskrifter. 11 vol.
- Schnittger, Bror* (1882-1924), antikvarie:
se *Rydh, Hanna*.
- Segerstedt, Albrekt* (1844-1894), skolman, publicist:

- Anteckningar om finnbefolkningen i mellersta Sverige och sydöstra Norge, folkloristiska uppteckningar, mest från Värmland. 5 vol.¹
- Seton, Alexander* (1768-1828), fornforskare:
Arkivfragment bestående av korrespondens m.m. 1 vol.
- Sjöbeck, Mårten* (1886-1976), fotograf:
Fotografier av svenska landskap m.m., ofta tagna för Statens järnvägar. 19 vol.²
- Skjöldebrand, Anders Fredrik* (1757-1834), general, överståthållare, statsråd:
Korrespondens, memoarer, handlingar rörande Kungl. Teatern m.m. 8 vol.
- Sohlman, August* (1824-1874), huvudredaktör:
Anteckningar, skisser rörande kyrkobyggnader. Även handlingar av *G. O. Hyltén-Cavallius* och skisser av *August Malmström*. 2 vol.
- Stavsäter-arkivet:*
Jordeböcker, arvshandlingar, korrespondens m.m. efter *Jacob Spens, Beata Bonde, Daniel Sparrsköld, Hedvig Christina Spens, Didrik Henrik Taube, Hedvig Maria Taube, Fredrik Ulrik Hamilton, Fredrik Edvard Hamilton, Sofia Helena Hamilton* och *Constantia Lovisa Vilhelmina Hamilton*. 11 vol.
- Stenberger, Mårten* (1898-1973), professor.
Korrespondens, fyndregister m.m.¹
- Stephens, George* (1813-1895), fornforskare:
Arkivfragment bestående av korrespondens m.m.²
- Stiernflycht:*
Arkivfragment bestående av brev från 1600-talet rörande ätten Stiernflycht.²
- Stiernstedt, August Wilhelm* (1812-1880), friherre, riksheraldiker:
Samling av manuskript rörande mynt. 2 vol.
- Stolpe, Hjalmar* (1841-1905), professor:
Arkeologiska anteckningar, undersökningsberättelser m.m.²
- Sundberg, Emil* (1863-1952), justitieråd:
Bilder och uppgifter rörande svenska kyrkor. 9 vol.
- Sundel, Olof* (1764-1829), arkivsekreterare:
Biografiska och språkhistoriska excerpter och avskrifter m.m. 12 vol.
- Swanlund, Gottfrid* (1865-1914), bokhandlare:
Fotografier från Linköping med omgivningar, familjefotografier. 4 vol.³
- Svensson, Oscar*, konservator:
Korrespondens och fotografier rörande byggnadsrestaureringar. 2 vol.
- Säve, Carl* (1812-1876), professor:

¹ *Handlingarna* redovisas t.v. i ATA:s handskriftskatalog.

² Arkivförteckning saknas.

³ Provisorisk förteckning

- Korrespondens, handlingar rörande runinskrifter m.m.¹
Söderberg, Sven (1849-1901), professor:
Korrespondens, anteckningar rörande runinskrifter m.m. 7 vol.
Tham, Pehr (1737-1820), överintendent:
Korrespondens, politiska, filologiska, arkeologiska anteckningar och manuskript. 5 vol.
Tholander, Per Wilhelm (1770-1815), skolmästare:
se *Götiska förbundet*.
Thomsen, Christian Jürgensen (1788-1865), danskt konferensråd, museidirektör, forn- och myntforskare:
Arkivfragment bestående av brev från *Liljegren*, professorerna *Sven Nilsson* (1787-1883) och *Johan Henrik Schröder* (1791-1875).
Thordeman, Bengt (1893-1990), riksantikvarie:
Korrespondens, manuskript, excerpter. 25 vol.
af Tibell, Gustaf Wilhelm (1771-1832), generallöjtnant, president:
Genealogiska anteckningar, handlingar rörande Svenskt diplomatarium m.m. 14 vol.
Tinnberg, Knut (1878-1948):
Handlingar rörande stenåldersboplatser i Norrland. 7 vol.²
Tryggdahl, Erik (1722-1792), regementsauditör:
se *Ekdahl, Nils Johan*.
Törngren, Pehr Henrik (1908-1965), läkare, psykolog:
Anteckningar m.m. rörande svenska gravvårdar, porträttgravvårdar och ”släktminnen”, särskilt i Skåne. 13 vol.
Törnquist, Albert (1819-1898), professor, arkitekt:
Byggnadsritningar, teckningar. Omkr. 120 ritningar.
af Ugglas, Carl R. (1884-1946), friherre, förste antikvarie:
Korrespondens, manuskript, excerpter. 61 vol.
Upmark, Gustaf (1844-1900), intendent:
Arbetshandlingar efter inventering av Sotholms härad. 1 vol.
Wahlstedt, Axel (1867-1943), fältläkare, numismatiker:
Korrespondens, manuskript, anteckningar. 2 vol.
Wahlström, Per (1776-1854), kansliråd:
Arkivfragment. 1 vol.
Wallenstierna:
Arkivfragment, se Björnståhl-Rudbeck-papper.
Wallin, Sigurd (1882-1968), fil.lic., intendent:

¹Handlingarna redovisas t.v. i ATAs handskriftskatalog.

²Provisorisk förteckning.

- Manuskript, excerpter m.m. rörande svenska kyrkor. 31 vol.
- Wallman, Johan* (1792-1853), lektor, fornforskare:
se *Götiska förbundet* och *Löfström, Nils Isak*.
- Wester, Bertil* (1902-1976), fil. dr:
”Samlingen Kyrkoglar i Sverige”: korrespondens, manuskript, excerpter m.m. Häri ingår även handlingar efter *Carl Fredrik Hennerberg* och arkivet efter *Kyrkosångens vänners orgelråd* 1931-1940. 235 vol., 13 ritningsmappar.
- Westlund, Per-Olof* (1905-1974), avdelningsdirektör:
Arbetspapper rörande bl.a. Gripsholms slott, Villagatan² [Stockholm] och familjen *Rettig*.
8 vol.
- Wiede, Levin, Christian* (1804-1882), stiftsbibliotekarie, kyrkoherde:
Uppteckningar av folklöre, ballader m.m.¹
- Wollin, Nils G.* (1892-1964), professor:
Manuskript, excerpter m.m. 24 vol., 1 ritningsmapp.
- Åmark, Mats* (1882-1973), domkyrkosyssloman:
Anteckningar och excerpter rörande kyrkklockor m.m. 17 vol.
- Österlund, John* (1875-1953), konstnär, konservator:
Handlingar rörande kyrkorestaureringar m.m. 2 vol.

¹Handlingarna redovisas t.v. i ATA:s handskriftskatalog.

Litteratur

ANTIKVARISK-TOPOGRAFISKA ARKIVET, *Förteckning över Götiska förbundets och Jacob Adlerbeths arkiv.* 1984.

- *Förteckning över städer och socknar*, 1-3. 1987.

- *Kameran som tidsmaskin*. Katalog över utställning i Statens historiska museum. 1989.

Bl.a. redogörelse för fotografier verksamma hos Statens historiska museum och Riksantikvarieämbetet av B. Straubinger.

BERG, LARS OTTO, Ur Vitterhetsakademiens arkiv (i: *Kommissionen för riksinventering av de enskilda arkiven*, bulletin nr 2. 1964).

Upptar arkiv, samlingar och handskrifter i ATA efter arkivbildarens namn. Många av handlingarna ingår i ämbetsarkivet.

MALMSTRÖM, KRISTER, Från ÖIÄ till ATA. De centrala ritningsarkiven (i: *Bebyggelsehistorisk tidskrift* nr 7. 1984).

SWEDLUND, ROBERT, Om Antikvarisk-topografiska arkivet (i: *Fornvännen* 1970).

Svensk arkivguide, utg. av Svenska arkivsamfundet. 1988.

Svensk arkivguide. Topografisk katalog över statliga, kommunala och privata arkivbestånd i Sverige, utg. av Institutet för ortshistoria. 1990.

ÖSTERGREN, STEFAN, Några anteckningar om organisation och arkiv vid Riksantikvarieämbetet och statens historiska museer (i: *Arkiv, samhälle och forskning*, Svenska arkivsamfundets skriftserie nr 19. 1977).

- ATA - arkivet hos Riksantikvarieämbetet och statens historiska museer (i: *SMF-nytt* 1979:7).

- Arkivjubileum. ATA 100 år (i: *Kulturminnesvård* 1980:6).

- ATA som källa till studier av antikvarisk ideologi (i: *Kulturmiljövård* 1991:4).

- "Att där förbliva." Kulturhistorisk kyrkodokumentation från 1800-talet i ATA (i: *Kulturmiljövård* 1993:1).